

Our Four Subjects on the Same Pasuk

ספר דברים פרק ח פסוקים ב-ז

(ב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְעֵת הַזֹּאת לְעֵת שָׁנָה בַּמְּקוֹר לְעֵת עֲתָה לְעֵת אֲשֶׁר
בְּלִבְבוֹת הַתְּשִׁמְרָה מִזְוֹנוֹ אָמָּן:
(ג) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְעֵת יְמִינָה אֲשֶׁר לְעֵת יְמִינָה וְלֹא יְמִינָה אֲשֶׁר
כִּי עַל כָּל מָזָא פִּי ה' יְתַנֵּה הָאָדָם:
(ד) שָׁמְלָתָה לְאַלְמָתָה מַעַלְיָה וּרְגָלָה לְאַבְקָה זוֹ אֲרֶבֶת שָׁנָה:
(ה) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְעֵת יְמִינָה אֲשֶׁר יְמִינָה ה' אֱלֹהִים מִינְפָּרָה:
(ו) וְשִׁמְרָה אֶת-מְצָוֹת ה' אֱלֹהִים לְלַכְתִּיבָרְכֵי וּלְיַרְאָה אֶתְהוּ:

(2) Remember the whole journey that Hashem, your G-d, has made you travel in the Wilderness these forty years, so that He could test you by hardships to learn what was in your hearts, whether you would keep His commandments or not.
(3) He subjected you to the hardship of hunger and then gave you Mahn to eat, which neither you nor your fathers had ever known, in order to teach you that man does not live on bread alone, but that man may live on anything that Hashem decrees.
(4) The clothes upon you did not wear out, nor did your feet swell these forty years.
(5) And you should know with your hearts that just as a man disciplines his son, Hashem your God disciplines you.
(6) And you should keep the commandments of Hashem, your God; walk in His ways and fear Him.

← פסוק ז →

(ז) בַּיְתְּהִמָּה יְמִינָה אֶל אֶרְץ טוֹבָה אֶרְץ מִזְרָח מִזְרָחַ מִזְרָחַ מִזְרָחַ מִזְרָחַ
(7) Because Hashem, your G-d, is bringing you to a good land, a land with streams of water, springs and deep water going out into valley and mountain.

Malbim

For Hashem, meaning that Hashem, your G-d, will punish you, because through these punishments you will become used to observing the commandments of Hashem, and this is necessary for Him to do because He wants **to bring you to the good Land**, and if He does not teach/prepare you in the Wilderness by means of chastisement and punishments, it will become easy for you to forget Hashem with the abundance of goodness (after you enter the Land), 'And Yeshurun became fat and kicked.' And He explains that the **land is good** in every respect, including because it has **springs of water**, and because it has all the fruits that are needed for producing food, wheat and barley; and for enjoyment, grapes and dates.

מלבי"ם

כִּי ה', רוצה לומר, שה' אלקיך מיסוך, שעל ידי היסורים, תרגיל לשמור מצות ה', זהה היה מוכרא לעשות מפני שרוצה **להביא** **אותך אל ארץ טובה**, ואם לא היה מחניך אותך במדבר על ידי מוסר ויסורים, בקהל תשכח את ה' ברבות הטובה, 'וישמן ישרון ויבעת'. ובאר שהארץ **טובה** בכל הצדדים אם במה שיש בה נחלי מים אם במה שיש בה כל הפירות בין הצרכים למאכל חטה וشعורה בין לתענוג גפן ותאנה.

The Netziv – Ha'emek Davar

Because Hashem, your G-d etc. – The Chumash continues to implant the belief in our hearts that it is through the words of our lips that we are nourished. For even in the Land of Israel, where the main sustenance of the land comes by way of the service of Korbanot (offerings), nonetheless there is a positive Mitzvah to bless Hashem after we eat, and this is in order to perpetuate the blessing of the Land, as we see in Bava Metziah 114a, that holy things require a blessing, as it says (Pasuk 10): “And you will eat, and you will be full, and you will bless Hashem” etc. From this we can learn that in the Diaspora, where there are no Korbanot, it is on us to increase our prayers and blessings and all “things that come from the mouth for Hashem,” in order that there will be through this a source for the life of the nation.¹

It is also possible to say that it is for this reason that entering the Land of Israel is connected to here, even through it is talking about the time when we are in the Diaspora which is like when we were in the Wilderness, to teach us that even when we are in the Diaspora we must mention in Birkat Hamazon a blessing for the Land. Because even though, in all of the time that we had not yet entered the Land, we didn't bless the Land – as it says in Gemara Berachot (48b) that “Yehoshua established the blessing for the Land” – nonetheless, after we entered the Land, we are required to bless the Land even when we are not on it.

A land with streams of water – Even though the entire land is not filled with streams of water, as it says at the end of this section (11:10) – “Not like the Land of Egypt” – and for this reason it is called “weary” in Tehillim (68:10), but still there are some places that are blessed with rain, like near the Jordan River, and similar places.

Springs and underground water – Like the city of Shechem, which is filled with springs of water.

כ"ה אלהיך וגוי – הוסיף המקרא להשריש אמונה זו בלבינו, שעל ידי דברות שפטינו אנחנו ניזונים, שהרי אפילו בארץ ישראל שעיקר פרנסת הארץ באה על ידי עבותת הקרבנות, מכל מקום מצות עשה לברך את הארץ, כדי ברכתה בדעת טעון ברכה, שנאמר (פסוק י) “וأكلת ושבעת וברכת את הארץ” וזה יש ללמד דבגנות שאין קרבנות עלינו להרבבות תפלו וברכות וכל “מוצא פי הארץ”, כדי שהיא בזה מקור חי ישראל.

עוד יש לומר, המשום כי נסמכה ישיבת ארץ ישראל לכאן, אף על גב שמדובר על שעה שאנו בחוץ לארץ כמו שהיינו במדבר, למדנו בזה דאיפלו בהיותנו בחוץ הארץ אנחנו מחויבים להזכיר בברכת המזון ברכת הארץ. דאף על גב דכל זמן שלא נכנסנו לארץ ישראל לא ברכנו על הארץ, כמבואר בברכות (מח'ב) “יושע תיקון ברכת הארץ”, מכל מקום אחר שנכנסנו לעלינו לברך עלייה אף על גב שאין לנו עליה.

ארץ נחלים מים – ע"ג שאין כל ארץ ישראל מלאה נחלי מים, וכמבואר בסוף פרשה זו (יא, א) “לא הארץ מצרים וגוי”, ועל כן נקבעת “נלאה” בתהילים (סח: י) אבל מכל מקום יש מקומות מבורכים במים, כמו סמוך לירדן וכדומה.

עינות ותהומות – כמו עיר שכם שמלאה עינות מים.

1. In other words, the Chumash accentuates that *even* in the Land of Israel – where there are Korbanot to provide spiritual sustenance for the nation – we nonetheless bless and pray to Hashem, thus driving home the point that these prayers and blessings are only more necessary outside of the Land of Israel, where Korbanot are *not* brought.

Rabbi Dovid Zvi Hoffmann

(Introduction:) The second part of the third section (8:7-18): After the period of travail and testing in the Wilderness, they stand to enter a period of wealth in the Land of goodness, fruitfulness, and abundance (Pesukim 7-9); there you will be quired to bless Hashem for all of the goodness (Pasuk 10). But it is upon you to guard yourself from being allured by the abundance and forgetting Hashem Who saved the nation and took care of your needs in the Wilderness (Pesukim 11-16). Perhaps it will come into your mind that it was due to your strength and might of your hands that you acquired this wealth; therefore the Torah reminds them that only Hashem gave them the strength for this activity (Pesukim 17-18).

(7) **Because** – This is connected to the warning of “And you will remember” in Pasuk 2.¹

A good land – The translation in the Septuagint² and by the Samaritans³ is “good and spacious,” based on Shemot 3:8.

A land of springs of water – As opposed to the Wilderness (Pasuk 15: “Which has no water”), where water is very scarce (10:7). The translation in the Septuagint and by the Samaritans is “whose springs are water.”⁴

Deep waters – These are deep springs.⁵ The translation in the Septuagint and by the Samaritans is “deep springs,” meaning “the springs of the depths.” As in Bereishit 7:21.⁶

Coming out – This is connected to all of three things mentioned previously.⁷

הרבי דוד צבי הופמןאנ (הופמן)

(הקדמה:) חלק שני של הפרשה השלישית (ח:ז-יח): אחרי תקופת העוני והנסיך במדבר עמדת לבוא תקופת אושר בארץ טוביה, פוריה ועשרה (פסוקים ז-ט); שם חיברים ישראל לברך את ה' על כל הטובה (פסוק י'). אבל עליהם להשמר מלהתפתות מtower העושר לשכוח את ה', שغال את העם וסיפק לו את צרכיו גם במדבר (פסוקים יא-טז). שמא יعلו על הדעת שבכם ועוצם יdam קנו את העoser הזה, על כן מזכירה להם התורה שرك ה' נתן להם את הכה לפועלה זאת (פסוקים יז-יח).

(ז) **כי** – נימוק לאזהרה

“וזכרת” בפסוק ב.

ארץ טובה – תרגום השבעים והשומרוני: “טובה ורחבה”, “על פי שמות גח.

ארץ נחלי מים – הניגוד לדבר (פסוק טו): אשר אין מים שהמים הי שם נדירים מאד (יז). תרגום השבעים והשומרוני: נחליה מים.

תהומות – הם מעינות העומקים. תרגום השבעים והשומרוני: עינות תהומות, קלומר עינות של התהום. בראשית ז:כא.

ווצאים – מתיחס לכל שלושת שמות דבר הנזכרים.

1. According to this interpretation, Pesukim 3-6 are parenthetical to the point in Pasuk 2 which continues in Pasuk 7. See if you can work this idea back into the Pesukim on Page 1.

2. See <https://en.wikipedia.org/wiki/Septuagint>. In this case, the Jews involved in writing the Septuagint would have wanted to preserve the integrity of the text from the incidental difference between the way in which the Land of Israel is described in Shemot and in Devarim.

3. See https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A0%D7%95%D7%A1%D7%97_%D7%A9%D7%95%D7%9E%D7%A8%D7%95%D7%9F.

4. In this case, the Septuagint would have wanted to deal with the apparent redundancy of “springs of water,” since all springs, by definition, are made of water. “Whose springs are water” helps mitigate this somewhat.

5. Interestingly, Rabbi Hoffmann ignores the “ו” between the two words **שְׁבָנוֹת** וְ**תְּהִמָּת**. Rather than translate the phrase as “springs and deep waters,” he combines the two bodies of water into one, thus “springs of deep waters.” Thus his use of the Septuagint and Shomronim presently.

6. I do not know what the reference is here. Perhaps it is grammatical. (See Bereishit 1:2.)

7. I.e. the streams of water (שְׁבָנוֹת), springs (נַחַלִ מִים), and deep water (תְּהִמָּת). Notice that Rabbi Hoffmann has now reinserted the “ו” against the Septuagint and the Shomronim, landing safely on the side of Mesorah. He always gets himself out of trouble!

Rabbi Samson Raphael Hirsch

Because Hashem, your G-d, etc. The “study hall” that was the journey in the Wilderness now reaches its conclusion. You stand to begin the future, for which this entire unusual experience had as its goal to prepare you; and your purpose will be to fulfill in practice, during the regular experiences of life, the lessons that you learned in the journey that was this unusual “study hall.” Do not forget these lessons during the different experiences of wealth; only if you pay attention to this warning will there be permanence to your success in the future.¹

A land with streams of water etc. First the Chumash describes the difference between the nature of the Land and the nature of the Wilderness, and it begins with the abundance of water, which itself is a prerequisite for the abundance of grain and fruit which will be described soon.

A “stream” (נחל) is a small or large channel which water streams through from a natural source: springs which are created together are a tributary (יובל), or tributaries which join together are a river (נהר) (stream) (נחל) (lead),² which means to bring from place to place. So we find that נחל really means to cause to flow, to bring something further. For this reason, property which passes by inheritance from father to son is called a *נהלה* (compare to our commentary in Shemot 15:17).

Springs (עיניהם or עין) are the “eyes” (עיניות) of the land, because through them the inner substances of the earth come to light: springs.³

And depths (ותהומות) – From the root “chaos” (ההם),⁴ which refers to the movement of the waves of the sea; they are strong amounts of water, which create lakes in the middle of the earth.

רב שמשון רפאל הירש

כי ה' אלקיך וגוי. בית המדרש של המשע במדבר הגיע עתה לשיאו. אתה עומד להתייל את העתיד, שכל אותו מצב בלתי-רגיל נועד להיות הכהנה עבורי; ותפקידך יהיה לקיים בפועל, במצבים הרגילים של החיים, את הלקחים שלמדת במהלך אותו בית מדרש בלתי-רגיל. אל תשכח לקחים אלה במצבים האוור המשתנים; רק אם תשעה לאזהרה זו יהיה קיום להצלחתך בעתיד.

ארץ נחלי מים וגוי. ראשית מתאר הכתוב את הניגוד בין טבע הארץ לטבע המדבר, והוא מתחילה בשפע המים, שהוא עצמו תנא-ሞקדם לשפע התבואה והפירות המתואר בהמשך.

”נחל“ הוא אפיק גדול או קטן שזורמים בו מים ממקור טבעי: מעינות היוצרים יחד יובל, או יובלם היוצרים יחד נהר. ”נחל“ קרוב ל”נהל“, שפירושו: להוביל מקום למקום. נמצא ש”נחל“ פירושו: לגורם לזרימה, להעביר הלהאה; לפיכך רכוש שעובר בירושה מאבות לבנים קרי ”נחלה“ (השוואה פירוש, שמות ט:ז).

מעינות. **ותהומות –** מושרש ”ההם“, המורה על תנועת גלי הים – הם כמיות עצומות של מים, היוצרות אגמים בקרבת הארץ.

1. Compare to Malbim we saw earlier, viz a viz that to Malbim, Hashem acts as a ready disciplinarian in preparation for a life in which that discipline will be in short supply. To Hirsch, the preparatory nature of the Wilderness journey *is itself* the discipline which can be carried forward into the future experiences of life in the Land as needed.

2. Compare to the end of the Pesach Seder, בקרוב נחל נטעי כנה, soon **lead** the offshoots of your plants.

3. I do not know what his intention is here.

4. Compare to Devarim 7:23: ”וְהִגְבַּה מִתְהוּמָה גְּדוֹלָה עַד הַשְׁמֹדָה“ “and you will confound them with a great **chaos** until you destroy them.”